

Una doble lliçó de prehistòria

PERE BOSCH

La recuperació d'una obra inèdita constitueix, per definició, una bona notícia. I aquesta es converteix en excel·lent si estem parlant d'un autèntic clàssic. Aquest és el cas de *El magdalenense en la província de Gerona* (1906), l'obra cabdal de Pere Alsius, un dels creadors de la prehistòria catalana i del qual l'any passat es va commemorar el centenari de la mort. L'obra, que només havia estat difosa de forma fragmentària a través d'algunes publicacions de l'època, ha estat publicada íntegrament per Documenta Universitaria, promocionada per la família Alsius i finançada per diverses institucions gironines.

El llibre permet dues lectures complementàries. La primera consisteix a llegir l'original i copsar els coneixements que hi havia sobre el paleolític inferior el 1906, data en què es clouen els treballs de Pere Alsius. En aquest sentit, l'obra és una anàlisi exhaustiva de les troballes de la Bora Gran d'en Carreras (Serinyà, el Pla de l'Estany), complementades amb els coneixements dels altres dos jaciments paleolítics coneguts a principi del segle xx; i contextualitzades a partir d'algunes lectures, sobretot de l'obra de Gabriel de Mortillet, que Alsius segueix de forma força fidel. És a partir d'aquestes fonts que el prehistoriador

banyolí construeix la seva aportació, amb capítols més tècnics dedicats a la descripció de les troballes i, altres, molt més assequibles, en els quals s'intenta traçar una interpretació global del període. Més enllà de les aportacions concretes, el llibre ens revela un autor que, com a bon humanista, disposa de coneixements amplis sobre la fauna i intenta reconstruir el clima i l'hàbitat de l'època magdaleniana. I ho fa amb una frescor remarcable, sense idees preconcebudes més enllà de les creences religioses, que el porten a rebutjar l'existència d'un pont intermedi entre l'home i els simis però que, paradoxalment, el condueixen a no descartar la possibilitat de sepultures paleolítiques, una hipòtesi rebutjada per Mortillet.

La segona lectura podem fer-la a partir de les notes adjuntes de Narcís Soler, catedràtic de prehistòria de la Universitat de Girona i un dels millors coneixedors de l'obra d'Alsius. Soler se'ns mostra, pàgina a pàgina, com un complement indispensable, sempre disposat a esvaïr els dubtes dels lectors, a recordar-los en quins aspectes les interpretacions d'Alsius es mantenen vigents o bé han estat superades cent anys després. Perquè, tal com s'adverteix a la introducció, «poques disciplines han canviat tant com la prehistòria». Els

ALSIUS I TORRENT, Pere
El Magdalenense
en la província de Gerona

Edició a cura de Narcís Soler
 Documenta Universitaria
 Banyoles, 2015

comentaris de Narcís Soler són, en definitiva, un complement excel·lent que ens permet gaudir de l'obra original en tota la seva dimensió. Alsius i Soler ens ofereixen, a través d'un diàleg en diferit, una doble lliçó de prehistòria. Tant de bo que aquesta obra, que es presenta com a primer volum de la col·lecció Pere Alsius, tingui la continuïtat que es mereix; i ho faci, per damunt de tot, mantenint la qualitat d'aquest primer lliurament.

Rosa Vilanova fa una introspecció per totes les possibilitats d'un autoretrat escrit. Des de la realitat del cos i del fet de ser dona fins als enigmes de diferents figures del tarot, constel·lacions i senyals amagats. L'autoconeixement i la voluntat de ser i de dir. La força del que és quotidià. La necessitat de l'amor pels llibres i la literatura; així com el fet de ser a través

dels altres, com una baula feta de temps i de vida compartida. I de tots, l'autoretrat 11, el 17 i el 20 són, al meu entendre, els més rics, els que omplen lluminosament les parets d'aquesta exposició.

Seguidament l'autora fa un recorregut per nou ponts sobre el riu Fluvià, el seu particular homenatge a Joan Teixidor. Ressons d'aigua llunyana, del temps

i l'espai propis i els que s'han acollit després dels anys. La memòria i els orígens, escenaris propers i records de paisatges remots que un dia vam fer nostres. Els haikus següents són la depuració del lirisme, transitant per cambres privades. Els poemes sobre l'amor són generosos. L'amor que queda després d'haver conegut, d'haver comprès i d'haver estimat.